בז א מיי׳ פ״ג מהלכות עדות הלכה ז סמג עשין

. קט טוש"ע ח"מ סי' מו סעיף

:13 בח ב טוש"ע ח"מ סימן נו

סעיף א: כש ג מיי' פייו מהלכות סיית

טוש"ע י"ד סי׳ רעט סעיף א

ווברב אלפס עוד בריש הלכות

ווכוב מופס שוז ברים אכותו ספר תורה דף סה:]: לדה וזח מיי׳ פ״ג מהל׳

עדות הל' ז ח ט ופ"ז הל'

סמג עשין קט טוש"ע ח"מ וי מו סעי לז (וסי כט

(סעיף א

לא ט מיי׳ פי״ח מהל׳ עדות

מור ח"מ מי למ:

תוספות רי"ד

מכרה היא כתובתה באיי

דהיינו שטר חוב וחזרתה ומחלתה לבעלה בתשרי

. שירולה למחול אוחה לרעלה

שיכולה למחול אותה לבעלה אי לקנוניא בע"י להפסיד הלקוחות כלל למחול לבעלה

. ומדלא מחלה ש״מ הושטא

על ידי ההיא מיגו ונ"ל לתרץ . דדוקא גבי מוכר לחבירו

דרוקא גבי מוכר לחבירו יכול למחול מפני שאינו יכול להקנות לחבירו גוף המנה שאינו בעין אבל ⁽³⁾ מלוה שלא יכול לומר הלוה ללוקח לאו בע״ד דידי את

. דלא יהא אלא שהרשהו

לגבות ממנו ומפני כך יכול המלוה למחול אבל כשחב

לאחרים שהוא ד"ת אינו יכול למחול שמשעה שחב

לאחרים נשתעבד המנה הזה

לאוחו ושור איוו המלוה יכול למוחלו ומ״ה אוקימנא כשחב לאחרים ולא כשמכרו

לאחרים דהחם ודאי דמצי

מחיל הנה נאמן ע"י מיגו אבל הכא לא מצי מחיל

ומ״ה לא מהימן: ר״א אמר לעולם דקאמרו עדים ודאין כת״י יוצא ממקום אחר

ודקאמרת אמאי לא מהימנו

שישהה שטר אמנה בתוך ביתו שנאמר אל תשכן

ביונו שנאכו אל וושכן באהליך עולה: **א"ר** [ששת] (אשישא) בריה דר"א ש"מ

מדר"כ העדים שאמרו אמנה

היה דברינו אין נאמנים מ"ט כיון דעולה היא אעולה

לא חתמו ואע״פ שיש להן מיגו אין נאמנים: אריב״ל אסור לאדם שישהא שטר

פרוע בתוך ביתו שנא׳ אל תשכן באהליך עולה

. מ״ד שטר פרוע כ״ש שטר

אמנה ומ"ד שטר אמנה אבל שטר פרוע לא זימנין אבל שטר פרוע לא זימנין משהי ליה על פשיטי דספרא

פי שהיה לו לפרוט ללוה והלוה נותן

. הסופר ויפרעם המלוה ודוקא

אפשיטי דספרא פליני ארל

אם חייב לו קצת מן החוב ליכא מאן דפליג שיכול

להשהוחו אצלו עד שיפרעוו

וא"צ לכתוב לו שובר כדי שיהא לו כפוף שיפרענו:

. במערבא אמרי משמיה דר״א

אם אוון בידך הרחיקהו זה

שטר פסים ושטר אמנה ואל מטר כם בי דטו אבור את תשכן באהליך עולה זו שטר פרוע: איתמר ס"ת שאינו מוגה א"ר אמי עד ל' יום

שפיר טרף בעלה וכיון

הלכה ד סמג עשין קי

סי' מו סעי'

הלכה יב סמג עשין כה

ים:

ואמר רב ששת בריה דרב אידי ש"מ מדרב

כהנא עדים שאמרו אמנה היו דברינו אין

נאמנין מאי טעמא כיון דעולה הוא אעולה

לא חתמי שאמר רבי יהושע בן לוי יאסור לו

לאדם שישהה שמר פרוע בתוך ביתו משום

שנאמר יאל תשכן באהליך עולה במערבא

משמיה דרב אמרי אם און בידך הרחיקהו

זה שמר אמנה ושמר יפסים ואל תשכן

באהלד עולה זה שמר פרוע מאז דאמר שמר

פרוע כל שכן שמר אמנה ומאן דאמר שמר

אמנה אבל שמר פרוע לא דומניו דמשהי

ליה אפשימי דספרא אתמר יספר שאינו מוגה

אמר רבי אמי עד ל' יום מותר לשהותו מכאן

ואילך אסור לשהותו משום שנא' אל תשכן

באהליך עולה יאר"ג עדים שאמרו אמנה

היו דברינו אין נאמנין מודעא היו דברינו אין

נאמנין מר בר רב אשי אמר יאמנה היו

דברינו אין נאמנין המודעא היו דברינו נאמנין

מ"ם האי ניתן ליכתב והאי לא ניתן ליכתב

בעא מיניה רבא מרב נחמן תנאי היו דברינו

מהו מודעא ואמנה היינו מעמא דקא עקרי

ליה לשמרא והאי גמי קא עקר לשמרא או

דלמא תנאי מילתא אחריתי היא א"ל כי אתו

לקמן לדינא אמרינן להו יזילו קיימו תנאייכו

וחותו לדינא עד אומר תנאי ועד אומר אינו

תנאי א"ר פפא תרוייהו בשמרא מעליא קא

מסהדי והאי דקאמר תנאי הוה ליה חד ואין

דבריו של אחד במקום שנים מתקיף לה רב

הונא בריה דרב יהושע אי הכי אפי' תרוייהו

נמי אלא אמרינן הני למיעקר סהדותייהו

קאתו האי נמי למיעקר סהדותיה קאתי

יוהלכתא כרב הונא בריה דרב יהושע ת"ר

שנים חתומין על השמר ומתו ובאו שנים

מן השוק ואמרו ידענו שכתב ידם הוא אבל

אנוסים היו קטנים היו פסולי עדות היו הרי

אלו נאמנים ואם יש עדים שכתב ידם הוא

זה או שהיה כתב ידם יוצא ממקום אחר

משמר שקרא עליו ערער והוחזק בב"ד אין

אלו נאמנין ומגבינן ביה כבשטרא מעליא

ואמאי תרי ותרי נינהו אמר רב ששת יואת

אומרת סיהכחשה תחלת הזמה היא

און בידך הרחיקהו זה שמר פסים ושמר אמנה. זהכי משמע לשון און דמעיקרא הוי שקר ואל משכן באהליך עולה זה שטר פרוע שעתה הוא עולה אבל מעיקרא הוה אתמ: זכברין דמשהי דיה אפשיטי דספרא. וע"י אותה שהייה אישתלי ליה שהותא פעם אחרת

הלכך לא קרי ליה עולה ומ"ד שטר פרוע היה לו ליזהר אבל אין לפרש דמשום שהייתו אפשיטי דספרא קרי ליה עולה דמה פשע: אמך רב נחמן עדים שאמרו אמנה היו דברינו אין נאמנים. ע"כ באין כתב ידן יולא ממקום אחר איירי דאי כתב ידן יולא ממקום אחר פשיטא דהכי פריך לעיל ועוד דמר בר רב אשי קאמר דאין נאמנים משום דלא ניתן ליכתב ואי בכתב ידן יולא ממקום אחר אפילו ניתן ליכתב פשיטא דאין נאמנים וקשה דאמאי לא מהימני במיגו דהא רב נחמן גופיה אית ליה לעיל מגו לפסול השטר דקאמר כי אתו לקמן לדינא אמרינן להו זילו קיימו שטרייכו וחותו לדינא למהימן לומר פרוע במגו דמזויף וכ״ש עדים דחלימי לחורועי שטרח כדאמר במי שמת (ב"ב דף קנד.) ומירץ ר"י דהיינו טעמא דמודעא הואיל ומודים שהשטר נכתב ונמסר כהלכתו שוב לא אתי על פה ומרע לשטרא אפילו במגו ולא דמי לאנוסים וקטנים דמתניתין שאין מודים שהיה שטר כשר כלל אלא סותרין אותו הלכך מהימני במגו דלא שייך כאן לומר דלא אמי על פה ומרע לשטרא שהרי אינם מודים שהיה שטר ואמנה נמי נראה דהיינו טעמא דלא מהימני לרב נחמן דלא מרעי לשטרא הואיל ומודים שהשטר נכתב כדין מדעת הלוה דלא מפרש טעמא דאמנה משום דלא ניתן ליכתב אלא מר בר רב אשי אבל לרב נחמן טעם אמנה ומודעא שניהם שוה והא דאית ליה לרב נחמן דנאמן לומר פרוע הוא במגו דמזויף התם נמי לא מרע לשטרא כלל הלכך מהימן במגו ואתי שפיר רב נחמן כרבנן דר"מ וההיא ברייתא דמי שמת (ג"ז שם:) דשטר אמנה הוא זה דאינו נאמן דבעי לאוקמי כר"מ רב נחמן מוקי לה לדברי הכל: אך דלמא תנאי מילתא אחריתי היא. פי׳ לדבר אחר הן באין ולא לעקירת השטר אלא תוספת בעלמה שמפרשים עדותן היחך ועד השתא קיים השטר ואינו נעקר אם יתקיים התנאי הלכך אין כאן הורעת השטר אבל אין לפרש מילתא

אחריתי היא לגמרי ולא שייך לעדותן ראשונה כמו שאם היו מעידין שהוא פרוע שהן נאמנים דא"כ מאי פריך בסמוך א"ה אפי' תרי נמי דכיון דתנאי מילתא אחריתי הוא לגמרי תרי נאמנים אפילו בכתב ידן יוצא ממקום אחר אבל חד לעולם אימא לך דלא מהימן כי היכי דלא מהימן לומר פרוע הוא לכך נראה כדפירשנו: ראם בתב ידן יוצא ממקום אחר אין נאמנים. ופסולי עדות דקתני לא שאומרים שעדיין פסולים דאם כן אמאי אין נאמנים אלא פסולי עדות הוו אז ועתה מודים שהם כשרים וא"ת ומכל מהום אמאי אין נאמנים להימנו במגו דאי בעו אומרים עדיין הם פסולים יו[וכן בכל] שחי כתי עדים המכחישות זו את זו אמאי לא מהימני בתראי במגו דאי בעו פסלי לקמאי בגולנותא ואור"י דבשני עדים לא שייך מגו דאין אחד יודע מה בלב חבירו": אכור רב ששת זאת אומרת הכחשה תחאת הומה

היא. וא"ת תקשי לרב ששת ברייתא דמי שמת (ג"ו שם) דקתני אם אמר שטר אמנה הוא אם יש עדים פירוש דשטר אמנה הוא הלך אחר עדים ואם לאו הלך אחר השטר אלמא אע"ג דאין השטר לריך קיום כדאמר הלך אחר השטר שמודה הלוה שכתבו כדאימא התם [ואפילו הכי] אם יש עדים הלך אחר עדים ולא אמרינן הכחשה תחלת הזמה וי"ל דואת אומרת קאמר אבל ההיא פליג:

מותר להשהותו מכאן ואילך אסור להשהותו משום אל תשכן באהליך עולה: א״ר נחמן עדים שאמרו אמנה היה דברינו מודעא היה דברינו אין נאמנים פי׳ עדים החתומים בשטר ואמרו אמנה היה לא הלוה לו . אלא כתבנוהו לו ולכשיצטרך ילוה בו וזה שיעבד לו נכסיו מעכשיו אם ילוה לו לאחר זמן דלא להוי יכול לטרוף שלא כדין אותו ואומרים כת״י הוא אבל אמנה היה דברינו איז נאמנים שמאחר שמודים שנכתב בכשרות הרי חתימתז שבשטר כאילו העידו . בב״ד שכל מה [שכתוב] בשטר הלוהו מלוה ללוה וכיון שהגיד שוב אין חוזר ומגיד ותו דלא אתי ע״פ ומרע לשטרא אבל שטרא מרע לשטרא מודעא היה דברינו אין נאמנים פי׳ אם שטר מכר הוא ואמרו עדים החתומים בו המוכר מסר מודעא והראה אונסו והכרנו בו אין נאמנים דלא אתי ע"פ ומרע לשטרא: מר בר ר"א אמר אמנה היה דברינו אין נאמנים אבל מודעא היה דברינו יות הוב בי און במהגם דרא חור. כי בהוב עיסטר הוב בי הי א אמה אמהור יודבו בי און במהגם אחבר בהוב אחרור בי בו נאמנים מיט האי ניתן לכתב והאי לא ניתן לכתב פירוש מודעא היה דרינו שאומר אם היה שטר מכר לא ברצות מכר לו אלא אנוס היה ומסר מודעא לפנינו וקסבר ר"נ כיון שהיה אנוס ודאי ^ג) אונסו א"כ לא היה להם לחתום השטר מכירה וא"ת בשביל זה תתמו בו כדי להציל את המוכר מיד הלוקח שהיה אונס אותי אינסוא כי איז היה אוהם השפו כני הוה אינסטר בעבר. זה תתמו בו כדי להציל את המוכר מיד הלוקח שהיה אונס אותו והוא פייסם שיכתבו לו ויחתמהה היה להם לכתוב שהטר מודעא ברישא לא הוה להו לחתום אשטר זביני והלכך כיון שלא היה להם לחתום בו וחתמו עולה הוא כמו שטר אמנה ואע״פ שאין כת״י ימ״א דמהימני ע״י מיגו דאמרו לא חתמנו כדלעיל ואתי ע״פ דידהו ומרע לשטרא ה״מ בקטנים היינו קרובים היינו אנוסים

ואמר רב ששת גרסי': אעולה לא החמי. וכי אמרי חתמנו אין נאמנים להרשיע את עלמן: על פשיטי דספרא. שעל הלוה ליתן שכר הסופר ופעמים שאין לו ונותנו המלוה וחוזר וגובהו ממנו בשעת פרעון ומעכב השטר עליו: ספר שחינו מוגה. תורה נביחים וכתובים:

פרק שני כתובות

מוגה. מן טעיות שבו : עדים. החתומים בשטר ואמרו אמנה היו דברינו לא הלוהו כלום אלא כתבנו לו לכשילטרך ילוה לו וזה שיעבד לו נכסיו מעכשיו אם ילוה אפילו לאחר זמן דלאו מוקדם ליהוי לטרוף שלא כדין: מודעא היו דברינו. אם שטר מכר הוא ואמרו עדים החתומים בו המוכר מסר מודעא בפנינו והראנו אונסו והכרנו בו: אין נאמנין. דלא אתי על פה ומרע ליה לשטרא: מודעא ניתן לעדים לכתוב את השטר כדי להציל האנוס מאונסו. אמנה לא ניתן להכתב דעולה הואי וכי אמרו חתמנו משוי לנפשייהו רשעים ואין אדם נאמן לשים עלמו רשע: תנחי היו דברינו. על תנאי מכרה לו שיעשה לו כך וכך ולא ראינו שקיים לו תנאו חה אומר לא היים לי ואינו מכר: מודעא ואמנה. :טעמא מאי האמר מר אין נאמנין דהת עקרי ליה לשטרת. בעדותן זה ולא אתי על פה ומרע לשטרא הכא נמי כו': או דלמא. הא לא עקרתא דשטרא הוא דמודים הם שהשטר אמת

וכשם מקויימת הוא דכיון דתוך כדי דבור מסקי דבורייהו ואמרי אבל תנאי

היה ביניהן אמרינן הני למיעקר סהדותייהו שאמרו כתב ידינו הוא קאתו ולומר לא חתמנו אלא ע"מ שיקיים את התנאי וכיון דתנאי מלתא אחריתי היא שאינה עוקרתו אלא לאחר זמן לא דמיא למודעא ואמנה ומהימני דעדות בפני עלמה היא: האי נמי. כי סיים ואמר תנאי הוה עקר לחתימת ידיה לומר לא חתמתי אלא על מנת כן וכיון דאית לן דמלתא אחריתי היא ושטרא ממילא מיעקר אישתכח דאין בשטר חתום אלא ע"א: שקרא עליו ערער. שרצה הנתבע לפוסלו: ומגבינן ביה. בתמיה: תרי ותרי נינהו. עדי השטר ב' ואלו ב' מעידים עליהם שפסולים היו באותה שעה: וכשם

דברינו הוו להו מגידים וחוזרים ומגידים ואמאי אמר רב נחמן קיימו תנאייכו כו׳ : אנא. על כרחך לאו חתימה

אלא שתנאי היה ביניהם וזו עדות אחרת היא ושטרא ממילא מיעהר לאחר זמן ביום שלא קייםהי תנאו בזמנו: כי אמו לקמן. לקוחות שעידיהם מעידים שתנאי היו דבריהם: אמרי׳ להו זילו קיימו סנאייכו. לבעלים: וחותו לדינה. אם יעכב שוב הקרקע: מרוייהו בשטרא מעליא קא מסהדי. שניהם מעידים שהשטר אמת וכמות שהוא כתוב בלא תנאי חתמוהו: והאי דקחמר סנחי חד הוח. וחינו נחמן לעקור שטר ששניהם חתומים בו: **אי** הכי אפילו תרוייהו נמי אלא אמרינן . כו'. אי הכי דכיון שהעיד על כתב ידו עשית לזה אחד ממקיימי השטר כמות שהוא כתוב בלא תנאי והוי להו עדיו שנים ועדות אחרונה דברי אחד במקום שנים: אפי' תרוייהו נמי. אמרי תנאי היו דברינו לא ליתהימנו דכיון שהעידו על כתב ידן קיימו השטר כמות שהוא כתוב וכי אמרי תנאי היו

גליון הש"ם מוסף רש"י הובא בסוף המסכת תוספות רי"ד (המשך) על ידי מיגו אין נאמנים שאין אדם משים עצמו רשע פירוש תרוייהו מודי דשטרא מעליא הוא ועכשיו באים לבטלו ע״י

עדות מודעא וזה נקרא חוזר ומגיד וכיון שהגיד עדותו ע"פ פעם שני. ומר בר ר"א מרר אמוה לא ויחז לכחר מיגו משום דעולה היא וכי אמרו חחמוו משוי ופשייהו רשיעא ואין אדם משים עצמו רשע אבל מודעא ניתן לכתב רדי לפצוח המוכר מאוומו מאי אמרת הוו להו למיכתב מודעא ברישא מירתת מוכר דלמא מרגיש לוכח ואוים אונסיה היכי חתמו שקרא . מימר אמר להו סוף סוף שטרא אתון דמיתקיימתון . ליה אתון אמריתו דאנוס מש"ה סבר מר בר"א דניתן לכתוב ונאמנים ור"נ סבר דלמא לא מקיים שטרא מפומייהו אלא אפומי דסהדי אחרינא או מכת"י יוצא ממקום אחר דתו ל"ל מיגו נמצא שחתמו על מיגו נמבא שווונוו ני. שקר הלכך לא ניתן לכתב והל' כר"נ דמסתבר טעמי" ותו דבחזקת הבתים מקשי חלמודא ממילחי׳ אאשקלתא שפיר חתם איני יהא א"ר וחמז מודעא היה דברינו אין נאמנים וקי"ל שאין התלמוד מקשה אלא מהל' פסוקה ואדמקשה מר"נ לסייע ממר בר ר"א אלא לאו ש"מ קים ליה לתלמודא יאו סינוק בי יווילוויא דהלכה כר"נ עי' בחז"ה שטאבא תלה לפפי בבגרא וזבין ליה ארעא חתם רבב״ח אמודעא ואאשקלתא. אמר חתם ומאן דחתם

אאשקלתא שפיר חתם ומק׳

אי מודעא לא אשקלתא ואי אשקלתא לא מודעא א״ל ה״ק אי לאו מודעא מאז דחתם אאשקלתא שפיר חתם ר״ה לטעמיה דאמר ר״ה תלויה וזביז זביניה זביני איני והא אמר ר״נ מודעא יד קאראה מוד כא מקדותום השאקרות שפרי ותובר והטפניתיה מגדו דותריה והבקדות ביני חוביני חיביני היביני אני בנות כא היה דברינו אין נאמנים היימ ע"פ דלא אחי ע"פ ומרע לשטרא אבל בשטר אתי שטר ומרע שטרי פיסבי גברא אלמא הזה תלה לפפי באילן ששמו בינרא למכור לו שדהו ולא תלהו כדי שימכור לו האילן רובין כלומר וכן עשה שמכר לו וחתם רבה בב״ח ועד אחר עמו אמודעא שמסר פפי קודם שנכתב שטר מכירה ואאשקלתא פי׳ גם על שטר מכירה חתם מאז דחתם אמודעי וכו׳ דאע״ג . דתלויה וזבין זביניה זביני ה״מ היכא דלא מסר מודעא אבל המודעא שנכתב תבטל שטר המכירה ומאן דחתם אאשקלתא וכו מוליך השיטה בשכת״י יוצא ממקום אחר ובעי׳ דרבא כשת״י ימ״א) פירוש מודעא ואמנה מ״ט אמרת דאין נאמנים אע״פ שאין כת״י יוצא ממקום אחר משום דעקרי לה לשטרא השתא בעדותן והלכך אמרינן להו א״כ דאמנה היה ולא הלוה לו או מודעא היה ולא מכר לו מרצונו למה חתמתם אעולה ורשע עשיתים לפי דבריכם וכיון דמשוי נפשייהו רשיעי אין נאמנים וה"נ קעקרי לה לשטרא באומרם תנאי היה דברינו באמרו להו כיון שעל תנאי היה המכר כגון אם יבא פלוני ממקום פלוני ויסכים בדבר זה יהא מכר ואם לא לא יהא מכר למה חתמתם בשטר המכר שבלא שום תנאי מכר לו לא היה לכם לעשות דבר זה והלכך גם זה עולה הוא דומיא דשטר אמנה אע״פ שהאמינו המוכר שאם לא יקיים תנאו שיהא המכר בטל לא היה להם לחתום כדאמרינן בשטר אמנה שאע״פ שהאמינו שילוהו ויקרא עולה ואין לחתום בו או דלמא תנאי מלתא אחריתי הוא פי׳ שכיון שמכר לו מכר מקוים אע״פ שהתלה המכר על תנאי שאמר אם יבא אותו פלוני ויסכים יהא קיים ואם לאו יהא בטל רשאים העדים לחתום בו כיון

ייך בי הייב לא די מיכתבה המאיבות בי היים בי הי שהמוכר מאמינו ולא רצה שיכתבה התנאי בתוך השטר א״ל כי אתי לקמן פיי לקוחות שעדיהם מעידים שתנאי היה דברינו וכיון שאין כת״י להו זילו קיימו תנאייכו פי׳ לבעל וחותו לדינא פי׳ אם יעכב שוב הקרקע שנאמנים לומר תנאי היה דברינו וכיון שאין כת״י

מט.], ד) [ב"ק עג:], ה) ובאם מלו, הין (בין עגין, א) (ביוט שלא יקיים, רש"ש], 1) ("י כ"י, ז) ובאין כתב ידן יוצא ממקום אחר נאמנין שפיר במגו דאי בעי שתקי אי נמי מגו במקום מהימני חידוש הוא דמאי חזית דסמכת אהני כו' הלכך אין נאמנין במגו שיכולים לפוסלן בגזלנותא אלא כשאומרים כן

תורה אור השלם 1. אָם אַון בַּיַדְרָ הַרְחִיקָהוּ יאַל תַשְׁבֵּן בָּאֹהֶלֶיךְ עַוּלְה:

בפירוש.

נמ' ואת אומרת הכחשה. עיין שיטה מקובלת בב"מ דף קב ע"א ד"ה אר"א זאת . אומרת בשת רבי מעדיי גאווי

א) אולי צ"ל וכיון שיכולה למחול אותה לבעלה יכולה נמי לעשות קנוניא כדי להפסיד הלקוחות ואף שאין כוונתה כלל למחול לבעלה וכו'. ב) נראה המכירה רק שלא יכול לומר וכו'. ג) נראה דצ"ל וודאי אינה מכירה וא"